

HARBIY SALOHIYATNI OSHIRISHDA O‘ZBEK-HIND HAMKORLIGINING RIVOJLANISHI VA ISTIQBOLLARI

Doniyev Sardor Ixtiyor o‘g‘li

Chirchiq davlat pedagogika universiteti tayanch doktoranti

Annotsatsiya: Mazkur maqolada o‘zbek-hind harbiy dasturlari sirasiga kiruvchi “Do‘stlik” o‘quvlarining boshlanishi, maqsadi, olib borilishi va natijalari haqida ma’lumot berilgan.

Kalit so‘zlar: harbiy, mudofaa, armiya, hamkorlik, bitim, xavfsizlik, salohiyat, mintaqa, diplomatiya.

Annotation: This article provides information about the beginning, purpose, conduct and results of the "Dostlik" training, which is part of the Uzbek-Indian military programs.

Key words: military, defense, army, cooperation, agreement, security, capacity, region, diplomacy.

Аннотация: В данной статье представлена информация о начале, целях, проведении и результатах учения «Достлик», которое является частью узбекско-индийских военных программ.

Ключевые слова: военные, оборона, армия, сотрудничество, соглашение, безопасность, потенциал, регион, дипломатия.

So‘nggi yillarda mamlakatimizning harbiy va mudofaa salohiyatini oshirish uchun qator sa’y-harakatlar olib borilmoqda. Jumladan, jahon davlatlarining harbiy salohiyatini aniqlashga yordam beruvchi Global Firepower sayti indekslarida ham O‘zbekiston harbiy salohiyati yaxshi natijalarni qayd etmoqda. Mazkur natijalarni qo‘lga kiritilishida harbiy sohadagi xalqaro hamkorlik ham o‘z natijasini bermoqda.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev U 2018-yil oktabr oyida va 2019-yilning yanvar oyida “Jo‘shqin Gujarat” sammitida ishtirok etish uchun Hindistonga ikki marta tashrif buyurdi. Narendra Modi va Shavkat Mirziyoyevning 2018-yil oktabr oyidagi

davlat tashrifi chog'ida milliy xavfsizlik, harbiy ta'lim, ilm-fan va texnologiya, sog'liqni saqlash, qishloq xo'jaligi, farmatsevtika va turizm sohalarini qamrab oluvchi bir qancha shartnomalar imzolangan edi [1].

Shavkat Mirziyoyevning Hindistonga tashrifining ahamiyatli tomoni ikki mintaqaviy davlat o'rtasidagi mudofaa va xavfsizlik sohasidagi hamkorlikning kengayishi bo'ldi. Mudofaa vazirliklari o'rtasida harbiy ta'lim sohasida hamkorlik to'g'risida memorandum imzolandi. Uchrashuv yakunida imzolangan qo'shma bayonotda terrorizmga qarshi kurash bo'yicha qo'shma harbiy o'quv mashg'ulotlari o'tkazish, mudofaa sohasida hamkorlik bo'yicha qo'shma ishchi guruhi tashkil etish haqida so'z bordi.

Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyevning tashrifidan tashqari so'nggi bir yil ichida mudofaa va xavfsizlik sohasida yana bir qancha almashinuvlar bo'lib o'tdi. O'zbekiston mudofaa vaziri 2018-yil sentabr oyida Hindistonga tashrif buyurdi. Mudofaa bo'yicha hamkorlik bo'yicha qo'shma ishchi guruhi o'zining birinchi yig'ilishini 2019-yil fevral oyida o'tkazdi. 2019-yilning mart oyida Hindiston Mudofaa vaziri O'zbekistonga tashrif buyurib, O'zbekiston mudofaa vazirligi bilan maslahatlashuvlar o'tkazdi. 2015 yildan beri mavjud bo'lgan terrorizmga qarshi kurash bo'yicha qo'shma ishchi guruhi 2019 yil iyun oyida sakkizinchi yig'ilishini o'tkazdi. Birinchi mudofaa-sanoat seminari 2019-yil sentabr oyida Toshkentda tashkil etildi. Oktyabr oyida Hindiston Milliy xavfsizlik bo'yicha maslahatchi o'rinbosari Pankaj Saran ham Toshkentga tashrif buyurib, O'zbekistonning yuqori martabali rasmiylari bilan maslahatlashuvlar o'tkazdi. Oxirgi yillar davomida amalga oshirilgan ushbu tadbirlar o'zbek-hind mudofaachilarining "Do'stlik" harbiy-o'quv ashg'ulotlariga zamin hozirladi [2].

Hind va o'zbek ommaviy axborot vositalari 2019-yildan boshlangan "Do'stlik" harbiy-o'quv mashg'ulotlari haqida keng ma'lumotlar berishdi. Xususan, "Gkng today" da shunday ma'lumotlar beriladi: Hindiston terrorizmga qarshi kurash taktikasiga bag'ishlangan 10 kunlik sessiyada O'zbekiston bilan ilk bor harbiy mashg'ulotlarini o'tkazadi. Mashg'ulotlar 2019-yilning 4-13-noyabr kunlari

O‘zbekistonning Chirchiq o‘quv-mashg‘ulot maydonida bo‘lib o‘tdi. Mudofaa vaziri Shri Raj Nath Singx 3 kunlik tashrifi doirasida qo‘shma mashg‘ulotlarda ishtirok etayotgan Hindiston kontingenti bilan uchrashdi. “Do‘stlik I” o‘quvlaridan ko‘rilgan asosiy maqsad quyidagilardan iborat edi.

- Mashqning maqsadi tog‘li, qishloq va shahar hududlarida isyonchilarga qarshi kurash va terrorizmga qarshi operatsiyaga e‘tibor qaratish;

- Ushbu o‘quvlarda Hindistondan 45 a‘zolik kontingent BMT mandati ostida vertolyotdan otish operatsiyalari, tog‘li kemalar, jangovar tayyorgarlik, taktik operatsiyalar va aralashuv mashqlari bo‘yicha o‘qitildi;

- O‘zbekiston armiyasi cho‘l va tog‘larda taktik mashg‘ulotlar va omon qolish ko‘nikmalari bo‘yicha mashg‘ulotlar o‘tkazdi;

“Do‘stlik” o‘quvlarining mashqlarida ikki armiya o‘rtasida o‘zaro ishlash ko‘nikmalarini va ishonchni mustahkamladi va ikkala armiya o‘rtasida eng yaxshi tajribalarni almashish imkonini berdi. O‘zbekiston Markaziy Osiyodagi asosiy davlat bo‘lganligi sababli, Hindiston hamkorlikning turli yangi yo‘nalishlari orqali O‘zbekiston bilan aloqa o‘rnatishga harakat qilmoqda.

O‘zbekistonlik harbiy xizmatchilar 2021-yilning 8-mart kuni hind-o‘zbek harbiy bo‘linmalari ishtirokida o‘tkaziladigan «Do‘stlik-II» o‘quvlarida ishtirok etish uchun Hindistonning Utaranchal shtati, Ranikxet provinsiyasi hududida joylashgan «Chaubatiya» o‘quv markaziga yetib borishdi [3].

Hind-o‘zbek harbiy bo‘linmalari ishtirokidagi “Do‘stlik – II” o‘quvlarida 13-motoo‘qchi “Kamoyun” regimenti shtab ofitseri mayor Deyepak Chauhan rahbarligida hind harbiy xizmatchilari tomonidan qurol-aslahalar, ularning taktik-texnik tavsiflari va imkoniyatlari haqida ma’lumotlar berildi. Shuningdek, O‘zbekistonlik harbiylar birinchi darajali serjant Botir Norqobilov rahbarligida hindistonlik hamkasblariga murakkab vaziyatlarda yashovchanlikni ta’minlashdan saboq berishdi.

Mazkur o‘quvlar vaqtida O‘zbekiston va Hindiston harbiy xizmatchilaridan iborat aralash tarkibdagi bo‘linmalar “Chaubatiya” o‘quv markazining otish maydonida “tir” va “jungli” sharoitida amaliy o‘quv mashg‘ulotlarni olib bordi.

O‘zbekiston va Hindiston o‘rtasida imzolangan ikki tomonlama harbiy hamkorlik rejasiga muvofiq, 2022-yilda “Do‘stlik-2022” o‘zbek-hind harbiy o‘quv mashg‘ulotlari o‘tkazildi. Xalqaro harbiy hamkorlik doirasidagi tadbir Xorazm viloyatidagi Shimoli-g‘arbiy harbiy okrugga qarashli “Yangiariq” umumqo‘shin poligoni hududida bo‘lib o‘tishi belgilangandi [4].

O‘zbekiston Mudofaa vazirligi axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti ma’lumotiga ko‘ra, o‘quv rejasiga ko‘ra, uning asosiy qismi chegara naryadining muhim ma’lumotlarni yetkazishi bilan boshlanib ketdi. Unda shartli terrorchi guruhlar tomonidan davlat chegarasi buzib o‘tilishi hamda g‘arazli niyatlarini amalga oshirilishi bo‘yicha harakatlar bajarildi.

O‘quv mashg‘ulotini Shimoli-g‘arbiy harbiy okrug qo‘shinlari qo‘mondoni polkovnik Farhodjon Shermatov, Hindiston Qurolli kuchlari piyoda qo‘shinlari brigada generali Dipak Sharma, Hindistonning O‘zbekistondagi harbiy attashesi polkovnik Nipun Anand, davlat va jamoat vakillari kuzatib bordi [5].

Yuzaga kelgan vaziyatdan kelib chiqib, operativ shtab hamda yig‘ma otryad tashkil etilib, o‘zbek-hind hamkorlikdagi kuchlari belgilangan hududda jangovar vazifani bajarishga kirishdi.

O‘quv mashg‘uloti davomida razvedka-qidiruv ishlari olib borilishi natijasida aholi yashash punktida noqonuniy qurollangan shaxslar harakati aniqlandi. Zarba-ishg‘ol bo‘linmalari va ularning soni, tarkibi va qo‘riqlov tizimini aniqlash maqsadida hududda tun-u kun kuzatuv olib borildi.

Shundan so‘ng hamkorlikdagi antiterror operatsiyasini o‘tkazishga kirishildi. Shartli dushman kuchlari jangovar guruhlarining ishg‘ol harakatlari natijasida yo‘q qilindi.

Uchinchi bosqichda O‘zbekiston Mudofaa vazirligining jangovar vertolyotlari juftligi shartli dushman harakat qilayotgan texnika va tirik kuchlarga havodan zarba berdi.

Mazkur harbiy mashqlarni bajarish bilan “Do‘stlik – 2022” o‘zbek-hind qo‘shma taktik o‘quv mashg‘ulotlari muvaffaqiyatli yakunlandi [6].

Keyingi yillarda Hindiston-O'zbekiston munosabatlari turli sohalarda kengaydi. Mudofaa va xavfsizlik sohasidagi hamkorlik ham strategik sheriklikning o'ziga xos yo'nalishi sifatida namoyon bo'lmoqda, bu so'nggi ikki tomonlama almashinuvlardan yaqqol ko'rindi. Agar ushbu strategik sheriklik mustahkamlansa, "Do'stlik" o'quvlari mintaqada tinchlik, barqarorlik va xavfsizlikni ta'minlashga hissa qo'shishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Doniyev S.I Science and art of Uzbekistan and India strengthening cultural ties in various fields as a form of public diplomacy. EPRA International journal of Multidisciplinary Research (IJMR). Volume 7. Issue 6. June-2021.
2. Doniyev S.I. Historical stages of formation of socio-political relations between Uzbekistan and India. O'zMU xabarlar. 2021-yil 1/5 soni.
3. Doniyev S.I. Establishment and development of cultural relations between Uzbekistan and India. "Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi" 2021-10 soni.
4. Doniyev S.I. Prospects of socio-economic relations between Uzbekistan and India context of globalization. "Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi" 2021-10 soni.
5. Doniyev S.I. Establishment and strengthening of mutually beneficial relations between Uzbekistan and India. Current research journal of history. Volume 03, Issue 03.
6. Hindiston yangi xalq diplomatiyasining sabab va omillari. Science and innovation. 2022 №3.